

ปัญหาวิจัย

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลกเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นอย่างยิ่งที่การจัดการศึกษาของประเทศจะต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาคนให้มีศักยภาพเพียงพอต่อการดำรงชีวิต เป้าหมายของการพัฒนาคือ ให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ ควบคู่กับการมีคุณธรรมและจริยธรรม การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะดังกล่าว ครูจึงเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จึงเป็นเครื่องมือสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาไทยและเป็นนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของชาติครั้งแรกที่มีสถานภาพเป็นพระราชบัญญัติ อันมีผลต่อการปฏิบัติยิ่งกว่านโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา (สุวิทย์ และ อรทัย มูลคำ, 2543) ในส่วนของครูนั้น พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง กำหนดให้มีองค์กรวิชาชีพครู ใ้ประกอบวิชาชีพครู กฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์แก่อีกูลอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, มปป.) ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในมาตรา 81 ที่กำหนดชัดเจนให้รัฐพัฒนาวิชาชีพครู และจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541) ดังนี้

รัฐต้องจัดการศึกษา...ให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม...ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับ
ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม...สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการ
ต่าง ๆ ...พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลป และวัฒนธรรมของชาติ

เมื่อกฎหมายรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แสดงเจตนารมณ์ให้อาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงเป็นหน้าที่ของครูและคนในวงการศึกษาทุกคนที่จะทำให้อาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงให้ได้ (คำหมาน คนไค, 2543) การส่งเสริมให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง คือการให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เพื่อเป็นหลักประกันว่าใครก็ตามเข้าสู่อาชีพครู จะต้องได้รับการศึกษาอบรมที่มากพอและองค์กรวิชาชีพให้การรับรอง (วิจิตร ศรีสะอ้าน, 2542) และในการจัดการศึกษาเล่าเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ นั่นคือ การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ (วันชัย ดนัยตโมณฑุ, 2542) และเป็นเยาวชนไทยยุคใหม่ที่มีลักษณะพึงประสงค์ ได้แก่ คิดเป็น ทำเป็น

แก้ปัญหาเป็น มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีและภาษาในการสื่อสารและการจัดการ มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่มุ่งมั่นในความดี รักอาชีพสุจริต รักประชาธิปไตย รักสิ่งแวดล้อม มีบุคลิกที่ดี มีสุนทรียภาพ ฟังตนเอง และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543)

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เสนอแนวทางการจัดการศึกษาในแนวปฏิรูปการศึกษาโดยมี จุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ การพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ ให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และสามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งจะเป็นผลให้ชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ ตลอดทั้งพึ่งพาอาศัยกันและกันได้ ฟันเฟืองที่จะขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ได้นั้นต้องอาศัยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของคนไทยในการจัดการศึกษาทุกระดับให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้กำหนดระบบกระบวนการผลิต และพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง จนได้รับการยกย่องเป็น “ครูมืออาชีพ” (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543)

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ พบว่าในเมืองไทยยังไม่มีปรากฏอย่างชัดเจน เนื่องจากเป็นแนวคิด มาจากการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะค้นหาตัวแปรและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา พร้อมทั้งสร้างเกณฑ์มาตรฐานวัดความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาตัวแปรและวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา
2. เพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานวัดความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา

สมมุติฐานการวิจัย

1. ตัวแปรที่ได้จากการศึกษาเอกสารกับตัวแปรที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญน่าจะสอดคล้องกัน
2. จากการศึกษาเอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้องค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา คือ (1) การจัดการเรียนการสอน (2) การปฏิบัติตน และ (3) ความสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้นผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่เก็บรวบรวม ข้อมูลจากครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ ครูดีเด่นและครูทั่วไป จึงน่าจะให้ผลสอดคล้องกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับครูระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่กำลังปฏิบัติราชการอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 และอยู่โรงเรียนเดียวกับครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ และครูดีเด่น

ข้อตกลงเบื้องต้น

เกณฑ์ 3 ระดับ ใช้ระบุความแตกต่างของค่า/คะแนนที่ได้จากการวัดความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษาได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ความเป็นครูมืออาชีพ หมายถึง คุณลักษณะของครูตามองค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานครูและการปฏิบัติตน

2. ครูแห่งชาติ หมายถึง ครูที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีแนวคิดเชิงนวัตกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้และวิชาชีพครู และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดยได้รับการยกย่องให้เป็นครูแห่งชาติ จากสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติ ในที่นี้จะใช้เฉพาะครูแห่งชาติ ประจำปีพุทธศักราช 2541 จนถึงปีพุทธศักราช 2543 จำนวน 5 คน

3. ครูต้นแบบ หมายถึง ครูประถมศึกษาที่มีผลงานดีเด่นด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นครูที่มีความศรัทธาต่อวิชาชีพครู มีความตั้งใจที่จะปรับปรุงวิธีการสอนของตนอย่างต่อเนื่องจนสามารถค้นพบรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนชัดเจน สามารถเป็นแบบอย่าง และสามารถขยายผลให้เพื่อนครูได้ โดยได้รับการยกย่องให้เป็นครูต้นแบบ จากสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติ ประจำปีพุทธศักราช 2541 จนถึงปีพุทธศักราช 2543 จำนวน 165 คน

4. ครูดีเด่น หมายถึง ครูประถมศึกษาที่มีความสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอน สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างครบถ้วน เป็นกัลยามิตร มีความรักและเมตตา มีจิตวิญญาณของความเป็นครู เอาใจใส่เด็กทุกคน สามารถครองตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งส่วนตัวและครอบครัว มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบทุ่มเท เสียสละและ/หรือ คิดค้นโครงการใหม่ ๆ นวัตกรรม วิจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ใช้สื่อเทคโนโลยี

วิธีการอื่น ๆ ที่จะพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ มีคุณภาพตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ โดยได้รับการยกย่องให้เป็นครูดีเด่นระดับประเทศ จากคุรุสภา ประจำปี
พุทธศักราช 2538 จนถึงปีพุทธศักราช 2543 จำนวน 5 คน

5. ครูทั่วไป หมายถึง ครูประจำการที่สอนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในปีการศึกษา
2544 และอยู่โรงเรียนเดียวกับครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ และครูดีเด่น จำนวน 350 คน

6. ตัวแปร หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา ที่ได้
จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

7. องค์ประกอบ หมายถึง ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ
ระดับประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์แบบ Principal Component และหมุนแกนแบบ
Orthogonal ด้วยวิธี Varimax

8. เกณฑ์ตัดสิน หมายถึง ค่าที่ใช้เพื่อตัดสินความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา ได้
จากการพิจารณาคะแนนองค์ประกอบ (Factor Score) ของทุกองค์ประกอบของแต่ละคน โดยแบ่ง
เป็น 3 ระดับ ดังนี้

มาก หมายถึง ค่าที่มากกว่าควอไทล์ที่ 3 (Q_3) ขึ้นไป

ปานกลาง หมายถึง ค่าที่อยู่ระหว่างค่าควอไทล์ที่ 1 (Q_1) ถึง ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q_3)

น้อย หมายถึง ค่าที่ต่ำกว่าควอไทล์ที่ 1 (Q_1) ลงมา

9. เกณฑ์การคัดเลือกตัวแปร หมายถึง จำนวน/ความถี่ของตัวแปรจากการศึกษาเอกสาร
ตั้งแต่ 2 คน/หน่วยงานขึ้นไป และมีผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์อย่างน้อย 2 คนให้ความคิดเห็นว่า
เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ตัวแปรและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา
เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติและพัฒนาตนเองของครูระดับประถมศึกษาให้มีคุณลักษณะความเป็นครู
มืออาชีพต่อไป

2. ได้เกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ในการวัด เพื่อระบุความเป็นครูมืออาชีพของครูในระดับประถม
ศึกษา

3. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อครูระดับประถมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ เมื่อ
ทราบว่าตัวแปรและองค์ประกอบใดที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา จะได้มี
วิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมในการปฏิบัติ พัฒนา และส่งเสริมให้ครูระดับประถมศึกษามีคุณลักษณะ
ความเป็นครูมืออาชีพมากยิ่งขึ้น